

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Олександр ГОЛОВКІН

начальник відділу дослідження
проблем національної безпеки та оборони
Науково-дослідного інституту
Національної академії прокуратури України,
доктор юридичних наук, професор
alexandr.gol@gmail.com

Наталія ДЮЖИЛОВА

директор ДП «Науково-дослідний і проектно-
конструкторський інститут будівельних
матеріалів і виробів»,
кандидат технічних наук
1234natasha4321@ukr.net

Максим БЄЛЯКОВ

аспірант Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького
НАН України
Maxbel1990@mail.ru

УДК 504

АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО МІЖНАРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ

Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги, збереження генофонду Українського народу є ключовими завданнями діяльності Української держави, що чітко закріплено у ст. 16 Конституції України [1]. Надзвичайно важливу роль у цьому відіграє система національних екологічних стандартів, яка згідно зі ст. 32 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2] та ст. 8 Закону України «Про основи національної безпеки України» [3] є обов'язковою до застосування.

Водночас в умовах активної інтеграції України до європейського правового простору

значну роль починають відігравати міжнародні та регіональні екологічні стандарти, що є результатом глобалізації світового господарства, інтенсивних інтеграційних процесів, зокрема у межах Європейського Союзу. Взаємозалежність основних компонентів довкілля нашої планети зумовлює необхідність об'єднання зусиль окремих національних держав для розв'язання спільних екологічних завдань.

Як стверджують експерти, $\frac{3}{4}$ населення Землі живе в країнах, де споживання є настільки високим, що екосистеми просто не встигають відновлюватися. Таким «екологічним боржникам» доводиться купувати ліс,

воду та різні природні ресурси в інших країн, інколи на шкоду своїм «кредиторам». «Якщо наш попит на ресурси Землі буде зростати такими темпами, то до середини 2030-х років для задоволення всіх наших потреб знадобляться дві такі планети», – заявив свого часу генеральний директор WWF Джеймс Ліп [4, с. 5].

На думку Ю. Шемшученка, одним із найбільш актуальних завдань державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища є прискорення адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу з урахуванням перспектив його удосконалення; у цьому контексті особливу увагу необхідно приділити гармонізації міжнародних та національних механізмів виконання вимог міжнародних договорів з урахуванням кращого досвіду інших держав, створити належні умови для посилення ролі та підвищення статусу координуючих, міжвідомчих структур [5, с. 10–3].

Таким чином, комплексні наукові дослідження, а також системна та послідовна адаптація законодавства України до передових міжнародних та регіональних стандартів у сфері довкілля є важливим напрямом вдосконалення вітчизняної еколого-правової науки та практики.

Окремі аспекти екологічної стандартизації та нормування в Україні досліджувались Ю. Шемшученком, Н. Малишевою, В. Костицьким, А. Гетьманом, Ю. Красною та ін. Однак проблеми розвитку міжнародної системи стандартизації та адаптація національних стандартів до неї недостатньо досліджені та потребують ретельного комплексного аналізу.

Завданням дослідження є аналіз системи світових та європейських екологічних стандартів, а також стану адаптації національних стандартів України у сфері довкілля до передових європейських норм, визначення переваг і проблемних аспектів цього процесу.

Світовий ринок організовано так, що вихід на нього з продукцією та послугами, які не відповідають вимогам міжнародних стандартів, практично неможливий. Сьогодні одним із найбільш важливих інструментів взаємовідносин між країнами стають екологічні норми та вимоги. Через загострення боротьби

за ринки виробництва і збуту продукції вони є екологічним бар'єром для обмеження ввезення в країну багатьох видів промислової і сільськогосподарської продукції.

В Україні через низку соціально-економічних проблем склалася надзвичайно небезпечна екологічна ситуація, а Чорнобильська катастрофа значно загострила економічні та екологічні негаразди, що накопичувалися десятиліттями. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба в підготовці вітчизняних підприємств до суворих правил світової торгівлі. Наявність сертифікованої системи управління навколишнім природним середовищем, адаптованої до європейських стандартів, може стати невід'ємною частиною вимог стратегічних партнерів України щодо придбання українських товарів.

Основні установи, на які покладено обов'язок щодо створення та розвитку міжнародної системи стандартизації, в тому числі й екологічної, є Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), започаткована в 1946 році, та Міжнародна електротехнічна комісія (IEC), створена у 1906 році. ISO та IEC формують гармонізовану міжнародну систему добровільної стандартизації, яка обслуговує потреби глобальних ринків. У 1976 році було укладено угоду, згідно з якою обов'язки розподілено таким чином, що IEC підпорядковуються галузі електротехніки та електроніки, а ISO – решта. Головною функцією системи ISO/IEC є запровадження міжнародних стандартів, здійснюване шляхом досягнення консенсусу між країнами. Процес переговорів та узгодження реалізується національними членами ISO та IEC, в яких на державному рівні представлені всі зацікавлені сторони.

У межах ISO функціонують технічні комітети, що здійснюють розробку стандартів у галузі екології, а саме: ISO/TK 146 – «Якість повітря», ISO/TK 147 – «Якість води», ISO/TK 176 – «Управління якістю і забезпечення якості», ISO/TK 190 – «Якість ґрунтів», ISO/TK 207 – «Управління навколишнім середовищем» [6, с. 190–191].

Після отримання незалежності Україна почала активно інтегруватися до міжнародних та європейських організацій зі стандартизації. Зокрема, 1 січня 1993 року її прийнято до Міжнародної організації ISO, а 14 лютого

1993 року – до Міжнародної електротехнічної комісії IES, що дає їй право нарівні з іншими 90 країнами світу брати участь у діяльності більш як 1000 міжнародних робочих органів, технічних комітетів зі стандартизації і використовувати у своїй роботі понад 12 000 міжнародних стандартів. Крім того, 13 березня 1992 року в Москві наша держава підписала Угоду про проведення узгодженої політики у галузі стандартизації, метрології і сертифікації, відповідно до якої запроваджено Міждержавну раду зі стандартизації, метрології і сертифікації та передбачено, що державні стандарти колишнього СРСР є власністю всіх держав, які підписали угоду, і використовуються як міждержавні стандарти [4].

Що стосується міжнародних стандартів, то в Україні вони почали використовуватися з 1989 року. В країні з 1996 року діють міжнародні стандарти ISO 9000, які охоплюють системи забезпечення якості, з 1 січня 1998 року – стандарти ISO 14000, які стосуються сфери навколишнього середовища, з 1 липня 1998 року – європейські стандарти EN 45000, які регулюють діяльність у галузі оцінки відповідності. Наприкінці 2002 року набрали чинності національні стандарти, створені на основі міжнародних стандартів серії 9000, запроваджено низку стандартів серії 14000 та інших [7].

ISO серії 14000 є міжнародними стандартами з охорони навколишнього природного середовища, які розглядають системи і настанови щодо захищеності навколишнього середовища, системи управління ним, технічні вимоги і настанови про його використання, а також загальні настанови стосовно принципів, систем та заходів підтримки. Перевага зазначених нормативних документів полягає в тому, що вони створюються для всіх сфер діяльності через створення міжнародної системи тестів або методів визначення захищеності навколишнього середовища.

Основними стандартами серії 14000 є такі: 1) ISO 14001 «Системи управління навколишнім середовищем. Технічні вимоги і настанови щодо використання»; 2) ISO 14004 «Системи управління навколишнім середовищем. Загальні постанови щодо принципів, систем та заходів підтримки»; 3) ISO 14011 «Процедури аудиту. Частина 1. Аудит систем управ-

ління охороною навколишнього середовища»; 4) ISO 14040 «Екологічне керування. Принципи і структура»; 5) ISO 14041 «Екологічне керування. Оцінка життєвого циклу. Визначення завдань і меж та реєстраційні аналізи життєвого циклу»; 6) ISO 14042 «Екологічне керування. Оцінка впливу життєвого циклу» тощо.

Хоча міжнародні екологічні стандарти й відіграють дуже важливу роль у забезпеченні екологічної безпеки України, однак пріоритетного значення набуває саме адаптація національного законодавства до стандартів Європейського Союзу у сфері довкілля.

Сьогодні в Європі автономно працюють три організації зі стандартизації – CEN (Європейський комітет зі стандартизації), CENELEC (Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці), ETSI (Європейський інститут зі стандартизації в галузі електрозв'язку).

Так, у робочу програму CEN вміщено розроблення близько 7 200 європейських стандартів. Європейські стандарти містять основні вимоги до конкретних видів продукції та послуг, до безпеки виробів і їх сумісності, функціональних властивостей, довговічності, а також до якості продукції, системи якості й сертифікації. В окремих випадках вони можуть бути експериментальними європейськими стандартами (ENVs) або гармонізованими документами (HDs) [8, с. 44, 48–51].

Водночас процес уніфікації системи національних екологічних стандартів України з урахуванням вимог Європейського Союзу є суперечливим і важким. Зокрема, у ст. 124 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 року (ратифікованої Верховною Радою України 16 вересня 2014 року), передбачено, що сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до права Європейського Союзу. Україна забезпечує поступове приведення своїх чинних законів та майбутнього законодавства у відповідність з *acquis* ЄС. Процес наближення розпочався з моменту підписання цієї Угоди та поступово поширюється на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди [5].

Таким чином, приєднання України до зони вільної торгівлі з ЄС означає поступову адаптацію національної системи стандартизації, в тому числі й екологічної, до європейських стандартів. Незважаючи на те, що в Угоді про асоціацію не визначено конкретних строків адаптації українського законодавства до європейських вимог, очевидним є те, що з огляду на кризовий стан української економіки та капіталомісткість структурної перебудови це може тривати кілька десятиліть.

З одного боку, перехід на стандарти ЄС забезпечить якісно вищий рівень вітчизняної продукції і її відповідність вимогам щодо забезпечення екологічної безпеки. Так, наприклад, із 1 січня 2016 року в Україні діє екологічний стандарт Євро-5 для автотранспорту [9]. У ньому для бензинових двигунів внутрішнього згоряння передбачено зниження вмісту окисів азоту та вуглеводнів на 25%, а для дизельних ДВЗ – викидів сажі на 80% і окисів азоту на 20%. Однак у Європейському Союзі з 2015 року розпочав свою дію екологічний стандарт Євро-6, який призначений регулювати ще менший вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах. Згідно з нормами Євро-6 викиди вуглекислого газу, що здійснюються новими марками легкових автомобілів, мають бути меншими, ніж 130 г на 1 км шляху. В Україні введення в дію Євро-6 передбачається із 1 січня 2018 року, хоча, на превеликий жаль, наша держава значно відстає від країн Євросоюзу за термінами введення в дію стандартів Євро.

Іншими перевагами активного введення в дію на території України європейських екологічних норм є:

1) економія грошей у процесі виробництва, оскільки вимоги до технології, матеріалів, безпеки праці розроблені за участю провідних учених, представників галузей та з урахуванням останніх досягнень в науці. Зокрема, німецьке агентство зі стандартизації підрахувало, що впровадження стандартів з 2006 по 2011 роки зекономило майже 17 мільярдів євро. А перехід на міжнародні стандарти гірничої промисловості Австралії дає змогу заощадити щороку від 17 до 67 мільйонів євро;

2) додаткова перевага у конкуренції за споживача. При цьому треба бути готовим, що

органи ринкового контролю перевіряють, чи справді товар відповідає заявленим стандартам. Скандал виник щодо одного з найбільших світових автовиробників Volkswagen. Восени 2015 року Управління з охорони довкілля США заявило, що майже 400 тисяч дизельних автомобілів, проданих у США за останні 5 років, були оснащені програмним забезпеченням, яке давало можливість обійти жорсткі обмеження щодо викидів шкідливих газів. Усього Volkswagen випустив 11 мільйонів таких автомобілів, 8 мільйонів були реалізовані в європейських країнах [9].

Однак за нинішніх соціально-економічних умов спостерігається значне відставання України від повноцінного запровадження світових екологічних стандартів та стандартів ЄС, що пов'язано з об'єктивними економічними чинниками. У Європі зафіксовано перевиробництво, якість продукції є дуже високою, з нею важко конкурувати. Українським виробникам не допомагає навіть такий чинник, як дешева робоча сила, оскільки в Європі – високий рівень автоматизації виробництва, а відповідно – витрати на заробітну плату становлять в деяких випадках менше 1% собівартості продукції.

Іншим прикладом різниці в потенціалі екологічної стандартизації між ЄС та Україною є система підтвердження якості продукції, якою в нашій державі займаються понад 100 державних і недержавних організацій та лабораторій. Це більше, ніж у Німеччині, Франції, Великобританії та Іспанії разом узятих. Проте обладнання для вимірювання електромагнітного поля (воно не повинно перевищувати суворих нормативів ЄС) мають тільки два підприємства. Інші ж установи не забезпечені необхідним устаткуванням для контролю якості й безпечності продукції за стандартами ЄС [10].

Оскільки адаптація промисловості до екологічних вимог і стандартів, які вперше ввелись західноєвропейськими державами – засновниками Євросоюзу, тривала кілька десятиліть, то з урахуванням цього для нових держав – членів Євросоюзу були встановлені більші терміни (до 25 років) для адаптації промисловості цих держав до чинних у ЄС стандартів викидів. Проте навіть з урахуванням тривалішого терміну адаптації довелося трохи

знизити для цих держав поріг певних вимог і стандартів [11, с. 127, 129].

Утім, неприпустимим є зволіканні у проведеному комплексній екологічній реформі винятково з мотивів браку коштів та різниці в структурі економіки країн ЄС та України.

Зокрема, як зазначав В. Костицький, саме пріоритет так званого економічного фундаменталізму, який досі панував у стратегії планування реформ, зменшення ролі екологічної складової цих реформ як однієї з форм її соціальної ціни сприяли тому, що екологічна проблематика втратила ту гостроту, яка існувала у суспільстві наприкінці 1980-х років, і перетворилася на «екологічну апатію». Зрозуміло, що це позначилося не лише на стані економіки, а й на розв'язанні наболілих соціально-екологічних проблем реконструкції екологічно небезпечних виробництв, які швидко деградували, що сприяло почастішанню різноманітних техногенних аварій, призводило до неефективного реагування органів державної влади на природні катаклізми [12, с. 116–117].

Зволікання з імплементацією вже призвели до системних негативних змін у екологічній сфері: 1) в нашій державі існує надмірно велика кількість гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин, які підлягають спостереженню і контролю, а це негативно впливає на реальні можливості їх виконання та перетворює на фікцію; 2) вітчизняна система екологічних стандартів відрізняється тим, що характеристики забруднення довкілля базуються здебільшого на одноразовій експозиції (20–30 хвилин), тоді як директивами ЄС переважно пропонуються добові й середньорічні показники концентрації забруднюючих речовин як критерії якості довкілля; 3) вимагає вдосконалення система фінансування природоохоронних заходів стосовно більш послідовного впровадження в законодавство та правозастосовну практику принципу «забруднювач платить» тощо [13].

Натомість із 15 зобов'язань України перед ЄС, що стосуються виконання Угоди про асоціацію, строк реалізації яких мав настати 1 листопада 2016 року, повністю було виконано лише одне, 14 перебувають у стадії виконання, а щодо восьми із них адаптація взагалі не відбувається. Наприклад, на виконання

Директиви № 2003/87/ЄС «Про схеми торгівлі викидами парникових газів» та Регламенту (ЄС) № 842/2006 «Про певні фторовані парникові гази» не було розроблено чи прийнято жодного нормативно-правового акта.

Крім того, на виконання Директиви № 2011/92/ЄС було розроблено проект Закону України від 22 лютого 2016 року № 2009 а-д «Про оцінку впливу на довкілля», який було ухвалено Верховною Радою України 12 жовтня 2016 року. Однак 28 жовтня 2016 року Президент України повернув зазначений законопроект на доопрацювання, надавши свої пропозиції. Серед причин були вказані недоліки щодо нормотворчої техніки, надто широка сфера застосування, корупційні ризики та необґрунтовані перешкоди для економічного розвитку.

Наприклад, у перехідних положеннях проекту зазначено, що результати оцінки впливу на довкілля додаються до проектної документації на будівництво об'єктів, що підлягають такій оцінці. З цього формулювання не зрозуміло, чи є така оцінка частиною проектної документації, чи ні. У випадку якщо результати оцінки впливу на довкілля не є частиною проектної документації, то постає запитання, на якому з трьох етапів проектування (техніко-економічне обґрунтування, проект чи робочий проект) слід здійснювати таку процедуру і чи необхідно проводити її до початку проектування. Водночас до списку об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля (ОВД), внесено такі, яких взагалі немає в Директиві № 2011/92/ЄС – кінотеатри та стоянки до 100 автомобілів. Всі ці об'єкти, як засвідчує практика, можуть підпадати під ОВД, однак це залежить від особливостей проекту в кожній державі та не є зобов'язаннями за цією Директивою [14].

Таким чином, на сучасному етапі відбувається інтенсивна трансформація системи вітчизняних стандартів відповідно до вимог світової системи стандартизації, зокрема стандартів Європейського Союзу, що пов'язано з укладенням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році.

Разом з тим структурна перебудова української економіки та всієї життєдіяльності суспільства відповідно до стандартів ЄС на практиці наражається на низку проблем, зу-

мовлених неготовністю вітчизняних підприємств до конкуренції із європейськими та світовими виробниками за показниками якості та екологічної безпечності продукції.

Водночас зволікання з проведенням комплексної екологічної реформи винятково з мотивів браку коштів та різниці в структурі економіки країн ЄС та України є неприпустимим. За більшістю екологічних зобов'язань наша держава відстає щодо імплементації європейських екологічних стандартів.

Отже, вкрай необхідною є інтенсифікація процесу імплементації Україною міжнародних (загалом) та європейських вимог, зокрема стандартів у сфері захисту та охорони довкілля.

У зв'язку із зазначеним необхідно:

- 1) інтенсифікувати процес розробки відповідних нормативно-правових актів як на загальнодержавному, так і на відомчому рівнях;
- 2) удосконалити систему фінансування природоохоронних заходів щодо більш послідовного запровадження принципу «забруднювач платить»;
- 3) зменшити кількість параметрів стану навколишнього середовища задля можливості їх дотримання з одночасним забезпеченням суворого контролю за їх виконанням;
- 4) адаптувати до вимог Європейського Союзу методики обчислення характеристик забруднення довкілля в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 серпня 1996 року № 254к/96-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 року № 964-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
4. *Гетьман А.П.* Правовые проблемы экологической политики Европейского Союза и Украины: моногр. / А.П. Гетьман, В.И. Лозо. – Х.: Право, 2014. – 280 с. – С. 5.
5. *Шемшученко Ю.С.* Проблеми розвитку екологічного права та законодавства на сучасному етапі / Ю.С. Шемшученко, В.І. Олещенко // Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної безпеки, використання та охорони природних ресурсів. – Х., 2009. – С. 10–13.
6. Угода про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації: ухвалена 13 березня 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_102
7. *Костицький В.В.* Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні) / В.В. Костицький. – К.: ІЗП і ПЗ, 2003. – 772 с. – С. 116–117.
8. *Тарасова В.В.* Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище: навч. посіб. / В.В. Тарасова, А.С. Малиновський, М.Ф. Рибак. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 276 с. – С. 44, 48–51.
9. Прощання з радянським ГОСТом: Чому Україні потрібні європейські стандарти? // RE:ФОРМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hromadske.ua/posts/chomu-ukraini-potribni-ievropeiski-standarty-reforma>
10. *Чорноштан Т.М.* Високі екологічні стандарти Євросоюзу для автотранспорту / Т.М. Чорноштан // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2013. – № 52. – С. 127, 129.
11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: ухвалена 27 червня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
12. *Салухіна Н.Г.* Стандартизація та сертифікація товарів і послуг / Н.Г. Салухіна, О.М. Язвінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12080623/товарoznavstvo/osnovna_terminologiya_standartizatsiyi
13. Співпраця між ЄС та Україною: загаломі відомості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.convdocs.org/docs/index-4867.html?page=5>
14. Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг зобов'язань зі строком виконання 1 липня – 1 листопада 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Zvit_2_UCEP_WEB.pdf

Олександр ГОЛОВКІН,
Наталія ДЮЖИЛОВА,
Максим БЄЛЯКОВ

АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО МІЖНАРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ

Досліджено систему міжнародних та регіональних екологічних стандартів, стан адаптації національних стандартів України до світових та європейських екологічних норм. Охарактеризовано міжнародні органи та організації, що здійснюють стандартизацію у сфері довкілля. Висвітлено проблемні аспекти міжнародної співпраці щодо забезпечення екологічної безпеки та вказано на актуальність пошуку ефективного механізму екологічної діяльності. Коротко проаналізовано історію адаптації України до міжнародного екологічного законодавства, запропоновано оглядову характеристику основних світових та європейських екологічних стандартів, зокрема серії ISO 14000. Надано порівняльну характеристику переваг та проблемних аспектів уніфікації системи вітчизняних екологічних стандартів і міжнародної нормативної бази. Акцентовано увагу на пріоритетності екологічної безпеки стосовно економічної доцільності в діяльності підприємств та урахуванні такої доцільності при формуванні державної екологічної політики.

Ключові слова: екологічний стандарт; міжнародна організація; адаптація; технічний комітет; навколишнє середовище; Європейський Союз.

Александр ГОЛОВКИН,
Наталья ДЮЖИЛОВА,
Максим БЕЛЯКОВ

АДАПТАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА К МЕЖДУНАРОДНЫМ ЭКОЛОГИЧЕСКИМ СТАНДАРТАМ

Исследована система международных и региональных экологических стандартов, состояние адаптации национальных стандартов Украины к мировым и европейским экологическим нормам. Охарактеризованы международные органы и организации, осуществляющие стандартизацию в сфере окружающей среды. Освещены проблемные аспекты международного сотрудничества относительно обеспечения экологической безопасности и указано на актуальность поиска эффективного механизма экологической деятельности. Коротко проанализирована история адаптации Украины к международному экологическому законодательству, предложена обзорная характеристика основных мировых и европейских экологических стандартов, в частности серии ISO 14000. Дана сравнительная характеристика преимуществ и проблемных аспектов унификации системы отечественных экологических стандартов и международной нормативной базы. Акцентировано внимание на приоритетности экологической безопасности относительно экономической целесообразности в деятельности предприятий и учете такой целесообразности при формировании государственной экологической политики.

Ключевые слова: экологический стандарт; международная организация; адаптация; технический комитет; окружающая среда; Европейский Союз.

Oleksandr HOLOVKIN,
Nataliia DIUZHYLOVA,
Maksym BIELIAKOV

NATIONAL LEGISLATION ADAPTATION TO INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL STANDARDS

The article examines international and regional environmental standards, process of Ukrainian national standards adaptation to global and European environmental norms. It describes international agencies and organizations in charge of environmental certification and standardization. Authors highlight practical challenges of international cooperation on ensuring environmental security and point out necessity of finding effective mechanism of environmental activity. Brief analysis of Ukraine history of adaptation to international environmental legislation is presented and main global and European environmental standards, in particular ISO 14000 series, are characterized. Authors provide comparative analysis of advantages and practical challenges of harmonization of domestic environmental standards with international legal framework. The particular attention is paid on precedence of environmental security over business, and on fixing of that precedence in state environmental policy.

Keywords: ecological standard; international organization; adaptation; technical committee; environment; European Union.

